

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 94 00, f: 01 478 98 45, e: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE	
Prejeto:	22-05-2017
Šifra:	112-01/17-17/1
Št.:	1989-VII
Sign. zn.:	EU:
Kratika:	

ZAKON VLAGATA POSLANKI

Dr. Mirjam Bon Klanjšček in mag. Alenka Bratušek

Ljubljana, 22. 5. 2017

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

dr. Milan Brglez, predsednik

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 - uradno prečiščeno besedilo, 20/06 - ZNOJF-1, 109/08, 39/11, 48/12) in 142. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 92/07 - uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13) vlagava podpisani poslanki

**PREDLOG ZAKONA O DOPOLNITVI ZAKONA O POKOJNINSKEM IN
INVALIDSKEM ZAVAROVANJU**

ki vam ga pošiljava v obravnavo in sprejem po skrajšanem postopku na podlagi 142. člena Poslovnika Državnega zbora.

Državnemu zboru Republike Slovenije predlagamo, da Predlog zakona o dopolnitvi zakona pokojninskem in invalidskem zavarovanju obravnava po skrajšanem postopku, gre namreč za manj zahtevno spremembo oziroma dopolnitev zakona.

Pri obravnavi predloga zakona v Državnem zboru RS in pri delu njegovih delovnih teles bo sodelovala poslanka dr. Mirjam Bon Klanjšček.

Prilogi:

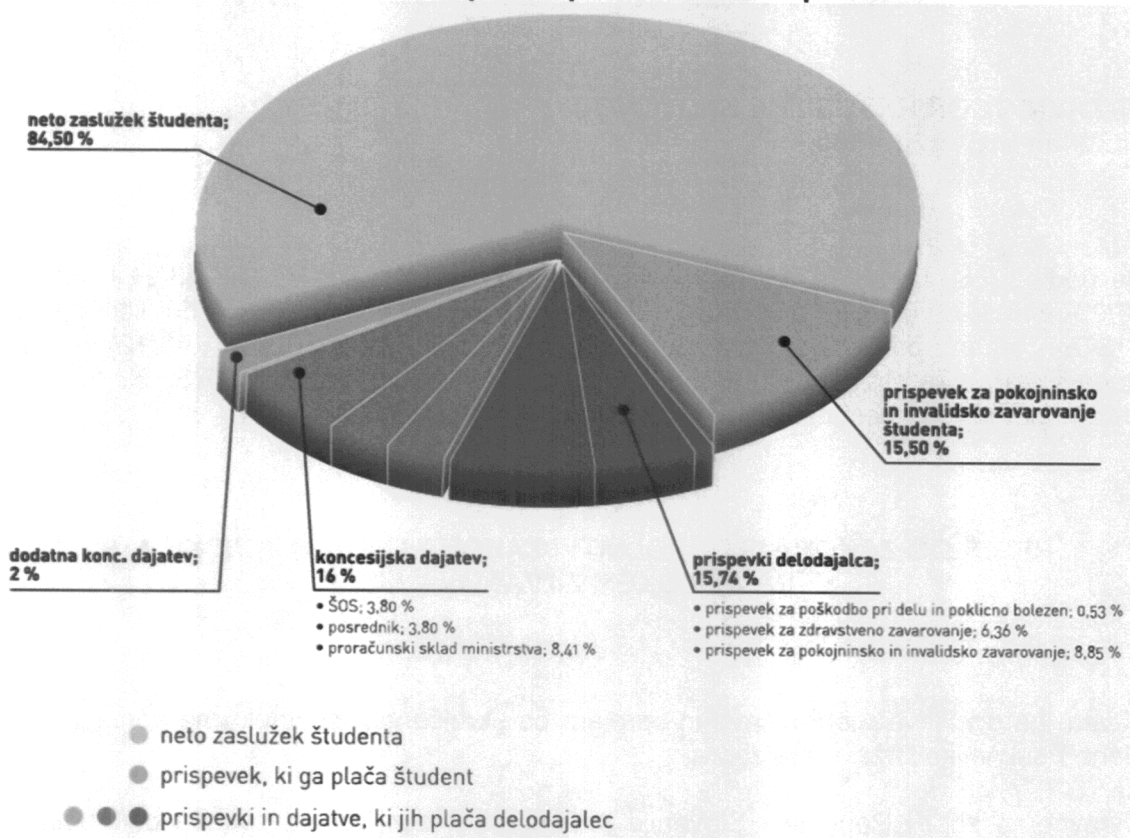
- predlog zakona,
- podpisa poslank

1. UVOD

1.1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona

Začasno in občasno delo dijakov in študentov je od sprejetja Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uravnoteženju javnih financ (Uradni list RS, št. 95/14, v nadaljevanju ZUJF-C), vključeno v pokojninsko in invalidsko zavarovanje (pokojninska doba) in zdravstveno zavarovanje. Od zneska na študentski napotnici se tako plačujejo prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje dijaka oz. študenta v višini 15,5 %, na znesek na napotnici, pa delodajalci plačajo prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v višini 8,85 %, prispevek za zdravstveno zavarovanje 6,36 %, prispevek za poškodbe pri delu in poklicne bolezni v višini 0,53 %, koncesijsko dajatev v višini 16,00 % in dodatno koncesijsko dajatev v višini 2,00 %, kot ponazarja tudi spodnja slika.

Slika 1: Razrez plačila po študentski napotnici

Vir: spletna stran e-študentski servis

Izhajajoč iz predloga novele ZUJF-C, sprejete konec leta 2014 je bil namen spremembe začasnega in občasnega dela dijakov in študentov, le-tem zagotoviti večjo socialno in ekonomsko varnost, dodatne pravice iz sistema socialne varnosti ter sam sistem socialne varnosti še okrepiti.

Korektiv prejšnje ureditve t.i. »študentskega dela« je bil zasnovan na dveh ravneh:

- Mikro raven, kjer je bila zaznana nezadostne socialna in ekonomska varnost dijakov in študentov—ta vrsta dela namreč ni bila vključena v nobeno izmed temeljnih socialnih zavarovanj ter zato dijakom in študentom iz tega naslova niso pripadle nikakršne pravice.
- Makro raven, kjer začasno in občasno delo dijakov in študentov, zaradi precejšnje stroškovne ugodnosti ustvarilo pojav segmentacije na trgu dela, kar je bilo problematično predvsem iz vidika zaposlovanja mladih, saj so delodajalci

zaradi nižjih stroškov dela klasično pogodbo o zaposlitvi pogosto nadomestili z začasnim in občasnim delom dijakov in študentov.

Poleg navedenega je nova ureditev, po kateri tudi dijaki in študenti prispevajo del zaslužka v pokojninsko blagajno in izhajajoč iz ocen predloga novele ZUJF-C je državnemu proračunu iz naslova omenjenih prispevkov v letu 2015, nova ureditev prinesla dodatnih cca. 58 mio evrov, v letu 2016 pa cca. 42,7 mio evrov. Prav tako so se povečali prihodki ZPIZ, posledično pa se je zmanjšal delež izdatkov državnega proračuna za pokrivanje razlike med prihodki in odhodki ZPIZ.

Po našem mnenju, so dijaki in študenti, s prispevanjem v pokojninsko blagajno upravičeni do članstva v Svetu Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: Svet zavoda) oz. si članstvo in posledično tudi možnost odločanja o prihodnosti in vseh pomembnih vprašanjih, ki le-to zadevajo, zaslužijo.

Kajti le aktivna udeležba mladih in vplivanje na odločitve, ki zadevajo njihovo življenje lahko izpolni cilj večje participacije mladih, ki je v Republiki Sloveniji med najnižjimi izmed držav EU.

Po drugi strani pa želja mladih po vključitvi v socialni dialog kot enakovreden partner postaja vse večja in močnejša. Mladi že leta opozarjajo na neustrezno ureditev socialnega dialoga v Republiki Sloveniji, ki premalo odgovarja na potrebe in izzive mladih. Po končanem šolanju imajo ti vedno bolj otežen prehod in vključitev med delovno aktivno prebivalstvo, brezposelnost med mladimi je še vedno na visoki ravni in prepočasi pada, možnosti osamosvajanja od staršev pa se slabšajo. Vse navedeno znatno vpliva in zaznamuje kvaliteto življenja posameznikov.

Socialni dialog na vseh ravneh, bodisi na ravni podjetja, panoge, območja ali države, je brez dvoma (politični) inštrument izjemnega pomena. Ureja namreč najrazličnejša družbenoekonomska razmerja v sodobni družbi, katerega rezultat se odraža v »splošnih družbenih posledicah«— neposrednih posledicah za vse udeležence omenjenih razmerij. Prav tako se z učinkovitim socialnim dialogom regulira smer razvoja gospodarstva in družbe kot celote. Iz navedenega torej sledi, da je oz. bi moral biti v splošnem družbenem interesu čim kvalitetnejši socialni dialog. O takšnem pa je moč govoriti samo, kadar ta poteka na visoki strokovni ravni ter kadar konkretni akterji socialnega dialoga (skupaj) legitimno zastopajo vse zainteresirane družbene skupine in subjekte. Kajti socialni dialog med ne dovolj strokovnimi partnerji ali zgolj med organizacijami, ki lahko legitimno zastopajo interese le določenih delov, ne pa celotne populacije splošnega družbenega interesa, zagotovo ne more biti v družbeno korist.

Več kot bo v socialnem dialogu prisotnih najrazličnejših realno obstoječih družbenih interesov, bogatejši in kvalitetnejši je lahko ta dialog. V socialnem dialogu tako ne sme biti mesta za kakršnokoli izključevanje med (potencialnimi) partnerji.

Prizadevanja za kvalitetnejši socialni dialog je potrebno usmeriti tako v krepitev strokovnosti partnerjev kot tudi povečanje splošne družbene zastopanosti.

Ker je splošni družbeni interes tudi na obravnavanem področju dolžna varovati država, in sicer predvsem z ustrezno zakonodajo ter drugimi oblastvenimi ukrepi, bi s spremembo Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD in 102/15; v nadaljevanju ZPIZ-2) v delu, ki določa članstvo v Svetu Zavoda, mladim omogočili soodločanje pri odločitvah, ki zadevajo njihovo prihodnost.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE ZAKONA

2.1. Cilji

Predlagani zakon zasleduje cilj krepitve socialnega dialoga preko večje reprezentativnosti partnerjev, sodelujočih v socialnem dialogu. Mladi že dalj časa pozivajo k vključitvi, zato bi jim s spremembo ZPIZ-2 zagotovili enakopraven položaj v družbi oz. možnost, da si enakopravnost izborijo. Prav je, da so v razprave in odločitve, ki zadevajo njihovo dobrobit aktivno vključeni.

Politično in širše družbeno delovanje mladih kaže na "zdravo" delovanje demokracije in pozitivno vpliva na oblikovanje identitete mladih posameznikov. Participacija izboljšuje doseganje avtonomije mladih ter zvišuje kakovost njihovega upravljanja z družbo in življenja v njej, saj tako mladi preko participacije v socialnem dialogu prevzemajo odgovornost tako za lastno prihodnost kot za prihodnost družbe.

2.2. Načela

Predlog zakona v prvi vrsti sledi načelom reprezentativnosti, enakopravnosti, svobode izražanja in demokratičnega odločanja. Vse naštetu namreč spodbuja trajen napredek in blaginjo tako dela družbe, ki je s strani partnerjev zastopan, kot tudi celotne družbe.

2.3. Poglavitne rešitve

S predlagano novelo v trenutno veljavni zakon dodajamo novo alinejo, ki ne glede na prejšnje določbe, omogoča članstvo v svetu Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje tudi predstavniku reprezentativne mladinske organizacije.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

3.1. Ocena finančnih posledic za državni proračun

Po Predlogu zakona o dopolnitvi zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ni finančnih posledic za državni proračun.

3.2. Ocena finančnih posledic za druga javnofinančna sredstva

Predlog zakona o dopolnitvi zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ne predvideva finančnih posledic za druga javnofinančna sredstva.

3.3. Navedba, da so sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu zagotovljena, če predlog zakona predvideva porabo proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet

Za izvajanje zakona dodatnih finančnih sredstev v državnem proračunu ni potrebno zagotoviti.

4. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

4.1. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenost predlagane ureditve pravu EU

Ta zakon ni predmet prilagajanja slovenske ureditve pravu EU.

4.2. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

BALTSKE DRŽAVE IN DRŽAVE VIŠEGRAJSKE SKUPINE¹

Na podlagi konceptualizacije lahko opredelimo več vrst blaginje v državah post-socialistične ureditve.

Čisti neoliberalni tip v baltskih državah (Estonija, Latvija, Litva), kjer je bilo hitro uvedeno tržno gospodarstvo na eni strani, na drugi pa socialna država ni zmogla zagotavljati zadostne zaščite pred neenakostjo. Socialno partnerstvo se v baltskih državah lahko označi kot najmanj institucionalizirano v vzhodni srednji Evropi. Študentov, vpisanih v poklicne smeri izobraževanja je malo, kar se odraža v pomanjkanju potrebnih posebnih veščin in posledično slabšem položaju »novincev« na trgu delovne sile, v primerjavi z izkušenimi delavci.

Vgrajeni neoliberalni tip v državah višegrajske skupine (Češka, Madžarska, Poljska, Slovaška), kjer so države mobilizirale velik del sredstev, da bi nadomestile stroške, ki so nastali v obdobju t.i. demokratizacije. Njihova državna blaginja je radodarna, ki cilja na sporazum med preoblikovanjem trga dela in socialno kohezijo. Institucije socialnega partnerstva so bile sprva dobro uveljavljene, vendar se s časom njihova moč (dramatično) zmanjšuje.

»Južno vzhodni evropski« tip blaginje (Bolgarija, Romunija), kjer sta državi posvojili neoliberalna tržna združenja, podobno kot baltske države, vendar pa se od njih, zaradi svojih šibkih družbenih skupin, dokaj razlikujeta. Prav tako je za ti dve državi značilna nizka stopnja politične participacije ter odsotnost stabilnih družbenih skupin.

Za države višegrajske skupine bi tako lahko dejali, da sodijo med zaposlitveno osredotočene, vendar s poudarkom, da Madžarska in Češka zagotavljata boljše prehodno obdobje za svoje mlade državljane. Baltske države so bližje liberalni ureditvi, vendar ker je njihov socialni sistem precej šibek, se pogosteje uporablja poimenovanje »neoliberalen« tip. Države južne in vzhodne Evrope, pa zaradi svojih šibkih družbenih skupin, štejemo za pripadnice sub-zaščitniške prehodne ureditve.

REPUBLIKA HRVAŠKA²

Hrvaška v organih Zavoda za pokojninsko zavarovanje nima predstavnika, ki bi ustrezno zastopal interese mladih.

Svet Zavoda za pokojninsko zavarovanje Republike Hrvaške sestavlja devet članov, ki jih imenuje Vlada Republike Hrvaške:

- štirje člani so imenovani na predlog ministra pristojnega za pokojninski sistem,
- dva člana sta imenovana na predlog združenja upokojencev,

¹ Prikaz ureditve je povzet po magistrskem delu: Topler, Sašo. (2014). *Politična participacija mladih kot odraz politično-ekonomskega stanja države*, Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani

² Prikaz je povzet po statutu Zavoda za pokojninsko zavarovanje Republike Hrvaške.

- en član je imenovan na predlog Gospodarsko-socialnega sveta iz vrst sindikatov,
- en član je imenovan na predlog Gospodarsko-socialnega sveta iz vrst delodajalcev,
- en član pa je predstavnik zaposlenih v Zavodu.

Predsednika sveta zavoda izberejo člani, ki jih v svet zavoda imenuje minister pristojen za pokojninski sistem, namestnika (podpredsednika) pa izberejo vsi člani Sveta zavoda. Mandat članov Sveta zavoda traja štiri leta, za svoje delovanje pa odgovarjajo Vladi Republike Hrvaške.

REPUBLIKA AVSTRIJA³

Vsi zavarovanci so zavarovani preko t.i. Glavnega združenja avstrijskih zavodov za socialno zavarovanje (Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger). Ta krovna organizacija je pristojna za varovanje splošnih interesov socialne varnosti ter hkrati zastopa institucije socialne varnosti, ki delujejo v splošnem interesu. Prav tako zastopa Avstrijski sistem socialne varnosti v odnosu do drugih podobnih organizacij v tujini. Pod krovni zavod za socialno varnost spadajo zdravstveno zavarovanje, nezgodno zavarovanje ter pokojninsko zavarovanje.

Avstrijsko socialno zavarovanje je že od svojih začetkov, v drugi polovici 19. stoletja, organizirano po principu samouprave. Tako zastopniki zavarovancev in delodajalcev vodijo sistem socialnega zavarovanja, država pa ima pravico do nadzora.

Prispevke za socialno zavarovanje plačujejo tako delavci, kot delodajalci in so tako zavarovani preko t.i. zavarovanja za zaposlene. Samozaposleni, ki prav tako plačujejo prispevke pa so zavarovani preko zavarovanja za samozaposlene.

Obe skupni zavarovancev imenujeta svoje predstavnike, ki nato v upravah in svetih različnih zavodov, bodisi zavodov za pokojninsko zavarovanje, bodisi zavodov za zdravstveno zavarovanje, zastopajo interese obeh skupin.

Minimalne zajamčene pokojnine se zavarovancem izplačujejo v odvisnosti od vseh dohodkov in premoženja posameznika, in sicer prek sistema socialne pomoči (Ausgleichszulagen).

Harmonizirana pokojninska zavarovanja iz naslova socialne varnosti pa vključujejo vse zaposlene (tudi javne uslužbenke) in samozaposlene osebe ter zagotavljajo starostne, invalidske in družinske pokojnine.

Zavod za pokojninsko zavarovanje vsebuje:

- Zavod pokojninskega zavarovanja namenjen avstrijski železniški in rudarski industriji
- Zavod pokojninskega zavarovanja namenjen javnim uslužbencem
- Zavod socialnega zavarovanja namenjen trgovini in industriji
- Zavod socialnega zavarovanja namenjen kmetovalcem
- Zavod pokojninskega zavarovanja namenjen notarjem

³ Povzeto po spletni strani avstrijskega sistema socialne varnosti (Österreichische Sozialversicherung).

5. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD in 102/15) se v prvem odstavku 186. člena številka »26« nadomesti s številko »27«. Za četrto alinejo se doda nova peta alineja, ki se glasi: » - 1 člana imenuje Študentska organizacija Slovenije;«
Dosedanja peta in šesta alineja postaneta šesta in sedma alineja.

KONČNA DOLOČBA

2. člen

Ta zakon začne veljati 15 dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

6. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

Dijaki in študenti preko opravljanja začasnega in občasnega dela (t.i. študentsko delo) v precejšnji meri prispevajo v pokojninsko blagajno. Ker je Študentska organizacija Slovenije edina »mladinska« organizacija, ki iz naslova koncesijske dajatve prejema sredstva za financiranje lastnega delovanja, Študentske organizacije Univerze (ŠOU v Ljubljani, ŠOU v Mariboru in ŠOU na Primorskem) in študentskih klubov (člani Zveze ŠKIS) naj predstavnika v Svetu Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije imenuje dotična organizacija, torej Študentska organizacija Slovenije.

Mladi morajo imeti besedo pri odločanju. Spodbujanje mladih k participaciji pomaga zagotavljati vključenost mladih v odločanje tudi v kasnejših obdobjih življenja in preprečevati njihovo odtujevanje ter tveganje socialne izključenosti.

S predlagano spremembo sledimo zakonski opredelitvi mladinske politike, kot izhaja iz Zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju (Uradni list RS, št. 42/10), »/.../ usklajen nabor ukrepov različnih sektorskih javnih politik z namenom spodbujanja in lajšanja integracije mladih v ekonomsko, kulturno in politično življenje skupnosti in ustreznih podpornih mehanizmov za razvoj mladinskega dela ter delovanja mladinskih organizacij, ki poteka v sodelovanju z avtonomnimi in demokratičnimi reprezentativnimi predstavniki mladinskih organizacij ter strokovnimi in drugimi organizacijami /.../«. in jo z motiviranjem mladih k participaciji tudi dopolnujemo.

K 2. členu

Določen je vakacijski rok (»vacatio legis«), splošen 15 - dnevni rok, ki je potreben za uveljavitev sprememb in dopolnitev tega zakona ter za seznanitev javnosti z novo vsebino.

7. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2; Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD in 102/15):

186. člen (svet zavoda)

(1) Zavod upravlja svet zavoda, ki ga sestavlja 26 članov, od tega:

- 7 članov imenujejo sindikalne zveze oziroma konfederacije, reprezentativne za območje države;
- 1 člana imenuje reprezentativna invalidska organizacija za delovne invalide;
- 7 članov imenujejo delodajalska združenja na ravni države;
- 7 članov imenuje Vlada Republike Slovenije;
- 3 člane imenujejo zveze oziroma organizacije upokojencev na ravni države;
- 1 člana izvolijo delavci zavoda.

(2) Svet zavoda izmed svojih članov izvoli predsednika in namestnika predsednika.

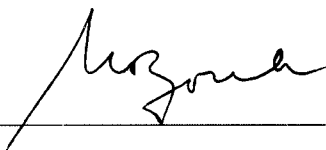
(3) Mandat članov sveta zavoda traja štiri leta.

(4) Svet zavoda opravlja naslednje naloge:

- spremlja gmotni položaj upokojencev in delovnih invalidov;
- ugotavlja in objavlja odstotek uskladitve pokojnin in drugih prejemkov;
- določa izplačilne dneve pokojnin in drugih prejemkov;
- sprejema finančni načrt in letno poročilo zavoda;
- odloča o načinu uporabe sredstev, odpisu, prodaji in odtujitvi premoženja ter sprejema poročilo o inventuri;
- odloča o ukrepih, s katerimi se zagotavlja materialna podlaga ter možnosti za poklicno rehabilitacijo in zaposlovanje delovnih invalidov;
- imenuje in razrešuje generalno direktorico ali generalnega direktorja (v nadaljnjem besedilu: generalni direktor) zavoda;
- sprejema statut zavoda, splošne akte za izvajanje zavarovanja, splošni akt o pripravi in drugih splošne akte zavoda;
- izvaja funkcijo skupščine nepremičninskega sklada.

Podpisa poslank

dr. Mirjam Bon Klanjšček

mag. Alenka Bratušek

